

Fen Liseleri ile İlgili Öğretmen ve Yönetici Görüşlerinin İncelenmesi¹

Ramazan Özkul², Levent Avcı³

Öz

Matematik ve fen alanlarında öğrencilerin iyi bir eğitim almalarına ve bilim insanı olarak yetiştirilmesine fen liseleri kaynaklık etmektedir. Milli Eğitim Bakanlığının özellikle son yıllarda proje okullar gibi uygulamaları fen liselerinin daha etkin ve nitelikli bir eğitim sürecinin sağlanmasında önemli görülmektedir. Bu çalışmanın amacı fen liselerinin karşılaştığı sorunlar ve bu sorun alanlarına yönelik öğretmen ve yöneticilerin geliştirmiş oldukları çözüm önerilerini belirlemektir. Nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışmasına göre yapılan çalışmada görüşme tekniği kullanılmıştır. 2021-2022 eğitim öğretim yılında Malatya ilinde fen liselerinde görev yapan ya da daha önce görev yapmış öğretmen ve yöneticiler ile 15-20 dk. aralığında görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda 10 öğretmen ve 3 okul yöneticisinden gelen cevaplar incelenmiş ve veriler içerik analizi tekniği ile yorumlanmıştır. Araştırma sonucunda; müfredat, ders saatleri, sınav sistemi, yöneltme işlemleri, okulların sayısı, projeler, öğretmen atama sistemi ve fen liselerinin kuruluş amaçları ile ilgili sorun alanları belirlenmiş ve bu sorun alanlarına ilişkin çözüm önerileri geliştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Fen lisesi, öğretmen, yönetici

Examining the Opinions of Teachers and Managers about Science High Schools¹

Abstract

Science high schools are the sources for students to receive a good education and to be trained as scientists, especially in the fields of mathematics and science. Especially in recent years, the applications of the Ministry of National Education such as project schools are considered important in providing a more effective and qualified education process for science high schools. The aim of this study is to determine the problems faced by science high schools and the solution proposals developed by teachers and managers for these problem areas. The interview technique was used in the study, which was carried out according to the case study, which is one of the qualitative research methods. In the 2021-2022 academic year, interviews were held with teachers and administrators who work in science high schools in Malatya or have worked before, in the interval of 15-20 minutes. In this context, the answers from 10 teachers and 3 school managers were examined and the data were interpreted with the content analysis technique. As a result of the research; Problem areas related to curriculum, course hours, examination system, orientation procedures, number of schools, projects, teacher assignment system and establishment purposes of science high schools have been determined and solutions have been developed for these problem areas.

Anahtar Kelimeler: Science high school, teacher, manager.

Makale Geçmişi

Geliş: 01.06. 2022

Kabul:25.06.2022

Makale Türü

Araştırma Makalesi

¹ Bu makale 12-14 Mayıs 2022 tarihinde düzenlenen 13. Uluslararası Eğitimde Yeni Yönelimler Kongresinde bildiri olarak sunulmuştur.

² Sorumlu yazar: Dr., Öğretmen, Meb, Malatya, Türkiye, ramazanozkul4427@gmail.com, ORCID: 0000-0001-9757-6062

³ Öğretmen, Meb, Malatya, Türkiye, leventavci44@gmail.com

Önerilen Atf

Özkul, R. & Avcı, L. (2022). Fen liseleri ile ilgili öğretmen ve yönetici görüşlerinin incelenmesi. *Uluslararası Eğitimde Nitel Araştırmalarda Mükemmellik Arayışı Dergisi (UENAMAD), 1 (1), 19-26.*

Giriş

Son yıllarda yaşanan gelişmeler eğitimin ve okulların rollerinin ve sorumluluklarının değişmesine neden olmaktadır. Her ilde bulunan ve sınavla öğrenci alan fen liseleri bu gelişmelerden etkilenen kurumlar arasında yer almaktadır. Özellikle matematik ve fen alanlarında öğrencilerin iyi bir eğitim almalarına ve bilim insanı olarak yetiştirilmesine fen liseleri kaynaklık etmektedir. Milli Eğitim Bakanlığının yayınlamış olduğu 2023 Eğitim Vizyon Belgesinde fen liseleri ile ilgili ayrı bir bölüme yer verilmiştir. Milli Eğitim Bakanlığının özellikle son yıllarda proje okullar gibi uygulamaları fen liselerinin daha etkin ve nitelikli bir eğitim sürecinin sağlanmasında önemli görülmektedir.

Öğrencilerin sınavla öğrenci alan okullara yerleştirilme sistemi belirli periyotlarda değişmektedir. 1997 ve 2004 yılları arasında uygulanan sistem, not ortalamalarına göre 5 üzerinden 4 olan öğrenciler resmi ve özel fen liselerine girmek için Lise Giriş Sınavına (LGS) katılmışlardır. 2005 ve 2008 yılları arasında not ortalaması 5 üzerinden 4 olan öğrencilere Ortaöğretim Kurumları Seçme ve Yerleştirme Sınavı (OKS) yapılmıştır. 2008 ve 2011 yılları arasında 6., 7. ve 8. sınıf not ortalaması alınarak Ortaöğretime Yerleştirme Puanı (OYP) hesaplanmaya başlanmıştır. Bu kapsamda fen liselerine girmek için öğrencilere Çoklu Seviye Belirleme Sınavı (SBS) ile Ortaöğretime Geçiş Sistemi (OGES) uygulanmıştır. 2011 ve 2013 yılları arasında 8. Sınıf SBS puanı ve ortaokul not ortalaması dikkate alınarak Tekli SBS ile Ortaöğretime Geçiş Sistemi (OGES) uygulanmıştır (Aksoy ve Arık, 2017). 2013 ve 2017 yılları arasında Temel Eğitimden Ortaöğretime Geçiş (TEOG) sistemi ortaöğretime yerleşecek tüm öğrenciler için zorunlu kılınmıştır (Şad ve Şahiner, 2016). 2018 ve sonrasında ise Liselere Geçiş Sistemi (LGS) kapsamında sınavla öğrenci alan okullara yerleştirme sistemi yapılmaktadır. Sınava katılma zorunluluğu yoktur. Fen liseleri her dönemde sınavla öğrenci alan ve belirli bir kontenjanı olan okullar olmuştur.

Fen liseleri 1960'lı yıllarda Milli Eğitim Bakanlığının yapmış olduğu eğitim şurası kararları da dikkate alınarak kurulmaya başlamıştır. Bu kapsamda ilk büyükşehirlerde kurulmaya başlamış ve günümüzde ilçelerde de açılmaya başlamıştır (Demir, 2020). İlk fen lisesinin açılış süreci ABD'de eğitim alan öğretmenler ve iki aşamalı sınavla 96 öğrencinin belirlenmesinden sonra 1964 yılında olmuştur (Bal, 2020). Fen liseleri yatılı, karma ve öğrenim süresi 4 yıl olan okullardır. Matematik ve fen alanlarında bilim insanların yetiştirilmesi, öğrencilerin araştırma yapmaya yönlendirilmesi, bilimsel ve teknolojik gelişmeler ile yeni buluşlara ilgi duyan öğrencilere uygun ortam ve koşulların hazırlanması, yeni bilgiler üretebilen ve proje hazırlayabilen öğrencilerin yetiştirilmesi, yetenekli öğrencileri fen ve matematik alanlarında yükseköğretime hazırlanması amaçları arasında yer almaktadır (Resmi Gazete, 2016).

Fen liseleri diğer ortaöğretim okullarına göre daha fazla fen ve matematik derslerinin işlendiği okullardır (Aksoy, 2016). 10., 11. ve 12. sınıf düzeyinde matematik ve fen ders saatlerinin toplam ders saatlerinin %60'ından daha az olamayacağı belirtilmiştir (Resmi Gazete, 2006). Bu durum ile öğrencilerin matematik ve fen alanında araştırmalara yöneltilmesi, bilimsel ve teknolojik gelişmeler ile buluşlara ilgi duymalarının sağlanması amaçlanmaktadır (Resmi Gazete, 1993).

Milli Eğitim Bakanlığı Fen liseleri ile ilgili 2023 Eğitim Vizyon Belgesinde özellikle çocukların bilimsel araştırma becerilerinin gelişimi için ders saatleri ile ilgili çalışmalar yapılacağı ifade edilmiştir. Bu okulların amaç ve işlevi doğrultusunda görev yapacak öğretmen ve yöneticiler için bazı ölçütler geliştirileceği belirtilmiştir. Akademi ve üniversite ile işbirliği noktasında atölye ve laboratuvarlardan yararlanma imkanının sağlanacağı ve bilim insanların gönüllü eğitim ve araştırma koçluğu yapmasına ilişkin düzenlemelerin olacağı ifade edilmiştir. Koçiyit (2014) araştırmasında koçluk uygulayan kurumların çalışanlarının kişisel vizyonları ile örgüt vizyonu arasındaki uyumu sağladığını ve bireysel performansları artırarak kurumsal hedeflere ulaşma noktasında katkı sağladığını belirtmiştir. Özellikle fen alanlarında öğretmen eğitiminde laboratuvar kullanımının anlamlı öğrenmede etkili araçlarından biri olduğu belirtilmektedir (Batı, 2018). Laboratuvar

uygulamalarının amacı, öğrencilerin ilgi ve merakını arttırmak, yaratıcı ve eleştirel düşünme ve problem çözme becerilerini geliştirme noktasında katkı sağladığı ifade edilmektedir (Aydoğdu, 2003).

Son yıllarda sınavla öğrenci alan okulların ve proje okullarının sayının artması, bazı okulların proje okullara dahil edilerek program uygulayan okullara dönüştürülmektedir. Bu durum beraberinde bu okulların tercih edilmesini ve önemini artırmaktadır. Bu tarz okullarda yapılan çalışmalar ve karşılaşılan sorunların öğretmen ve yöneticilerin görüşlerine başvurarak araştırılması alanyazına katkı sağlaması açısından yararlı olabilecektir. Bu çalışmanın amacı fen liselerinin karşılaştığı olduğu sorunlar ve bu sorun alanlarına yönelik öğretmen ve yöneticilerin geliştirmiş oldukları çözüm önerilerini belirlemektir.

Yöntem

Nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışmasına göre yapılan çalışmada görüşme tekniği kullanılmıştır. Araştırmada içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. İçerik analizi, verilerin kodlanması, ilişki olan kodlardan temaların belirlenmesi ve temaların açıklanması süreçlerini içermektedir (Büyüköztürk ve diğ., 2016).

Katılımcılar

2021-2022 eğitim öğretim yılında Malatya ilinde fen liselerinde görev yapan ya da daha önce görev yapmış öğretmen ve yöneticiler araştırmanın çalışma grubunu oluşturmuştur. Bu kapsamda 10 öğretmen ve 3 okul yöneticisinden gelen cevaplar incelenmiştir. Katılımcı sayısının belirlenmesinde veri doygunluğu dikkate alınmıştır. Katılımcılara ait bilgiler aşağıdaki tabloda verilmektedir.

Tablo 1

Katılımcıların Demografik Bilgileri

Katılımcı	Branşı	Cinsiyeti	Görevi	Kıdemi
K1	Matematik	Erkek	Öğretmen	11-20 yıl
K2	Fizik	Kadın	Öğretmen	11-20 yıl
K3	Kimya	Erkek	Öğretmen	21 yıl ve üzeri
K4	Biyoloji	Erkek	Öğretmen	1-10 yıl
K5	Felsefe Grubu	Erkek	Öğretmen	11-20 yıl
K6	Türkçe	Erkek	Öğretmen	21 yıl ve üzeri
K7	PDR	Erkek	Öğretmen	11-20 yıl
K8	Türk Dili ve Edebiyatı	Kadın	Öğretmen	21 yıl ve üzeri
K9	İngilizce	Erkek	Öğretmen	21 yıl ve üzeri
K10	İngilizce	Kadın	Öğretmen	21 yıl ve üzeri
K11	Kimya	Erkek	Müdür	21 yıl ve üzeri
K12	Fizik	Erkek	Müdür	21 yıl ve üzeri
K13	Matematik	Kadın	Müdür Yardımcısı	11-20 yıl

Tablo 1 incelendiğinde katılımcıların cinsiyet değişkenine göre 7' si erkek, 4' ü kadındır. Görev değişkeni açısından 10 katılımcı öğretmen 3 katılımcı ise okul yöneticisidir (2 okul müdürü-1 okul müdür yardımcısı). Branş değişkeni açısından farklı branşlarda katılımcılardan gelen görüşler incelenmiştir. Kıdem değişkenine göre katılımcılar belirlenirken yine çeşitlilik göstermesine dikkat edilmiştir.

Veri Toplama Aracı

Araştırmanın verileri yarı yapılandırılmış sorulardan oluşan görüşme formu ile elde edilmiştir. Görüşme formu İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Ölçme ve Değerlendirme alanından bir öğretim üyesine incelettirilmiştir ve 2 öğretmen ile ön görüşme yapılarak görüşme formu şekillendirilmiştir. Bu amaçla, 2 sorudan oluşan (Soru 1. Okulunuzdaki sorunlar hakkında neler düşünüyorsunuz? Soru 2. Eğitimin niteliğini geliştirmeye ilişkin görüşleriniz nelerdir?) yarı yapılandırılmış görüşme formu geliştirilmiştir. Katılımcılarla 15-20 dakika süren görüşmeler gerçekleştirilmiştir.

Verilerin Analizi

İçerik analizi sonucunda araştırma verileri araştırmacılar tarafından kodlanmıştır. Kodlar belirlendikten sonra her iki araştırmacının belirlediği kodlardan ilişkili olanlar dikkate alınarak temalar ve kategoriler belirlenmiştir. Çalışmada farklı branş ve kıdemdeki katılımcıların belirlenmesi ile çeşitlilik sağlanmaya çalışılmış ve araştırmanın ikna ediciliğinin artması amaçlanmıştır. Ayrıca detaylı betimlemelere ve doğrudan görüşlere yer verilerek araştırmanın aktarılabirlik özelliğinin artırılması sağlanmaya çalışılmıştır.

Bulgular

Araştırma bulguları araştırmanın amacı doğrultusunda belirlenen 2 tema ve 8 kategoriden oluşmaktadır. Belirlenen temalar ve alt temalar başlıklar ve tablolar halinde sunulmuştur.

Araştırmanın ilk teması yönetici ve öğretmenlerin görüşlerine göre belirlenen sorun alanları şeklinde belirlenmiştir.

Tema 1. Yönetici ve Öğretmenlerin Görüşlerine Göre Belirlenen Sorun Alanları

Bu tema kapsamında belirlenen kategoriler müfredat, ders saatleri, sınav sistemi, yöneltme işlemleri, okulların sayısı, projeler, öğretmen atama sistemi ve fen liselerinin kuruluş amaçlarıdır. Bu bilgiler Tablo 2' de ifade edilmiştir.

Tablo 2

Yönetici ve Öğretmenlerin Görüşlerine Göre Belirlenen Sorun Alanları Temasına İlişkin Kategoriler

Tema	Kategori	Katılımcılar
Sorun Alanları	Müfredat	K2, K5, K9
	Ders Saatleri	K1, K3, K5, K6, K7, K8, K9
	Sınav Sistemi	K1, K5, K6, K7, K8, K9, K10, K11, K13
	Yöneltme İşlemleri	K3, K5, K6, K7, K12, K13
	Okulların Sayısı	K4, K11, K12
	Projeler	K1, K3, K8, K13
	Öğretmen Atama Sistemi	K1, K2, K9, K10, K11
	Okulların Kuruluş amacı	K5, K6, K7, K10, K11, K12, K13

Tablo 2 deki bilgiler ışığında bazı katılımcıların görüşleri şu şekildedir:

K2: Fen Liselerinin, matematik, fizik, kimya ve biyoloji bölümleri gibi temel bilimlere nitelikli bilim adamı yetiştirmeye yönelik faaliyetler yürütmesi gerekirken, mevcut müfredatın yetersizliği, ders saatleri dağılımının dengesizliği ve üniversite yerleştirme sisteminin sınav endeksli olması, bu liselerin kuruluş amacına uygun faaliyet göstermesine engel olmaktadır.

K8: Öğretmenlerin müfredatı yetiştirememesi, öğrencilerin ise sınav kaygısı sebebiyle laboratuvar ve atölye ortamlarını etkili ve verimli bir şekilde kullanamamaları eğitim öğretimi olumsuz etkilemektedir. Bununla birlikte okul içerisinde ve dışında araştırma ve inceleme projeleri yeterince yapılamamaktadır. Ayrıca ağırlıklı olarak 11. ve 12. sınıf öğrencilerinin üniversite sınavı odaklı bir tutum içerisinde olmaları sebebiyle proje çalışmalarına yönelmemeleri büyük bir problem teşkil etmektedir.

K7: Türkiye’de öğrenciler gelecekte ekonomik açıdan sorun yaşamamak için (ekonomik kaygı) ilgi ve yeteneklerine uygun meslekler seçmek yerine, ekonomik getirisi çok olan mesleklere yönelmektedirler. Bunun bir sonucu, ağırlıklı olarak Fen Lisesi öğrencileri Tıp fakültelerine yönelmektedirler. Dolayısıyla yetenekleri ortaya çıkarılmayan ve ekonomik kaygıları giderilemeyen öğrencilerin potansiyelleri ve özgün fikirleri bilim alanına aktarılamamaktadır.

K9: Fen Liselerinde müfredatın yoğun, haftalık ders yükünün fazla olması ve ezber bilginin ön planda tutulması öğrencileri zihnen yormaktadır. Ortak ve zorunlu ders çeşitliliğinin fazla olması, öğrencilerin belli bir bilim alanına yönelik çalışmalar yapmasını engellemektedir.

K11: Fen Liseleri proje okulları kapsamında olduğundan görev yapacak öğretmenler, İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nün teklifi ve Valiliğin uygun görüşü alınarak Milli Eğitim Bakanlığı'na sunulmaktadır. Mevcut atama ve yer değiştirme yönetmeliği, öğretmen seçme kriterleri açısından yetersiz algılanmaktadır.

K10: İngilizce derslerinde öğretim materyallerinin 4 temel beceriye (speaking, reading, writing, listening) göre düzenlenmemiş olması önemli bir sorundur.

K12: Proje Okulu kapsamındaki Fen Liselerinin sayısı oldukça fazladır.

Araştırmanın diğer teması yönetici ve öğretmenlerin görüşlerine göre belirlenen çözüm önerileri olarak belirlenmiştir.

Tema 2. Yönetici ve Öğretmenlerin Görüşlerine Göre Belirlenen Çözüm Önerileri

Bu tema kapsamında belirlenen kategoriler müfredat, ders saatleri, sınav sistemi, yöneltme işlemleri, okulların sayısı, projeler, öğretmen atama sistemi ve fen liselerinin kuruluş amaçlarıdır. Bu bilgiler Tablo 3' te ifade edilmiştir.

Tablo 3

Yönetici ve Öğretmenlerin Görüşlerine Göre Belirlenen Çözüm Önerisi Temasına İlişkin Kategoriler

Tema	Kategori	Katılımcılar
Çözüm Önerileri	Müfredat	K2, K5, K9
	Ders Saatleri	K1, K3, K5, K6, K7, K8, K9
	Sınav Sistemi	K1, K5, K6, K7, K8, K9, K10, K11, K13
	Yöneltme İşlemleri	K3, K5, K6, K7, K12, K13
	Okulların Sayısı	K4, K11, K12
	Projeler	K1, K3, K8, K13
	Öğretmen Atama Sistemi	K1, K2, K9, K10, K11
Okulların Kuruluş amacı	K5, K6, K7, K10, K11, K12, K13	

Tablo 3 deki bilgiler ışığında bazı katılımcıların görüşleri şu şekildedir:

K5 ve K9: Fen Liselerinde derslerin matematik ve fen alanında ağırlıklı hale getirilmesi gerekmektedir. Öğrencilerin üzerinde sınav baskısı olmaksızın, ders içeriklerine uygun laboratuvar ve uygulama atölyeleri oluşturularak, özellikle uygulama ve saha araştırmasının yoğunlukta olduğu, zorunlu ders saati sayısının azaltıldığı, eğitim öğretim ortamları sunulmalıdır.

K8: Fen Lisesi öğrencilerinin araştırma, inceleme ve geliştirme faaliyetlerine daha fazla katılmasını teşvik etmek için üniversitelerin ilgili programlarında %10 oranında sınavsız girebilecekleri kontenjanlar oluşturulmalıdır. Bu kontenjanlara yerleştirilecek öğrencilerin yerleştirme puanları; sadece ÖSYM'nin yaptığı sınavlara bağlı olmaksızın, lise sınavlarında aldığı puanlar (ortaöğretim başarı puanı), yaptıkları projeler, araştırma ve inceleme çalışmaları sonucunda elde ettikleri başarılar, belli bir oranlamaya tabi tutularak oluşturulmalıdır.

K13: Öğrencileri araştırma-incelemeye ve laboratuvarları kullanmaya teşvik edebilmek için öğrencinin lisedeyken yapmış oldukları proje ve performans görevlendirmelerine, üniversiteye yerleştirme sınavında ek puan verilebilir. Uluslararası proje yarışmalarında derece yapan öğrencilere ise proje yaptıkları konu ve alanı dikkate alınarak sınavsız üniversiteye kayıt imkânı verilmelidir.

K1, K6 ve K10: Kamuda istihdam alanlarının, devlet tarafından kısa, orta ve uzun vadede planlanması gerekir. Özellikle farklı meslek guruplarının saygınlıklarının artırılması ve gelecek kaygılarının giderilmesi adına, okullarda belli aralıklarla aile ve öğrenciye yönelik konferanslar düzenlenmelidir. Bu konferanslara, alanında uzman kişiler ve mezun öğrencilerden hali hazırda üniversiteye devam eden öğrenciler davet edilmelidir. Üniversiteye giriş sistemi, ortaöğretimdeki eğitim-öğretim süreçleri ile uyumlu hale getirilmelidir. Çünkü yükseköğretime geçişin nasıl düzenlendiği, ortaöğretim sürecini doğrudan etkiliyor. Temel sorun yükseköğretime geçiş sisteminin yetkinlik ve yeterlilik değil sıralama temelli olmasından kaynaklanıyor. Yükseköğretim programları için önkoşul ve yeterlikler belirlenerek, öğrencinin ortaöğretim dersleriyle ilişkilendirilmelidir. Öğrencilerin sınav kaygısının azaltılması ve verimliliğinin yükseltilmesi adına, kendilerini değerli hissedebilecekleri sosyal içerikli dokunuşların sayısı artırılmalı, kapsamı zenginleştirilmelidir.

K9: Haftalık ders çizelgelerindeki ders çeşitliliği ve zorunlu ders sayısı azaltılmalı, inceleme, araştırma ve uygulamaya yönelik seçmeli dersler getirilmeli, müfredattaki teorik bilgi azaltılarak günlük hayatla ilişkilendirilecek uygulamalı eğitim bilgisi, atölye ve laboratuvar ortamlarında aktif olarak verilmelidir.

K1: Fen Liselerine öğretmen seçiminde yazılı sınav yapılmalıdır. Ayrıca bu liselere öğretmen atamasında sınav puanı ile birlikte hizmet yılı, akademik kariyer, içerisinde yer aldığı projeler, sosyal ve kültürel yarışmalardaki dereceler, analitik bazlı performans değerlendirme ölçekleri sübjektif değerlendirmelerden uzak yapılacak puanlanma sonucu atamalar gerçekleştirilmelidir. Ataması yapılan öğretmenlerin seçilirken baz alınan kriterler doğrultusunda en fazla 5 yıl içerisinde tekrar değerlendirmeye tabi tutulması gerekir. Belirlenen değerlendirme kriterlerine haiz öğretmenlerden oluşturulacak havuz sistemi sayesinde il dışı fen liselerine atamalar gerçekleştirilmelidir.

K10: İngilizce derslerinde her bir beceri için net ders saatleri belirlenmeli, grammar dersleri azaltılarak, öğretim materyallerindeki her bir becerinin (speaking, reading, writing, listening) günlük hayatla ilişkilendirilmesi gerekmektedir.

K4: İllerin nüfus yoğunluğu ve eğitim altyapısı da dikkate alınarak bu okulların niteliklerinin artırılması adına sayıları azaltılmalıdır. Bu sayede öğretmen sıkıntısı minimum seviyede olan, donanımı tam, proje üretme kabiliyeti yüksek nitelikli okullar vasıtasıyla ülkemizin seçkin öğrencileri, en uygun koşullarda eğitilecek ve katma değeri yüksek bir nesil yetiştirilecektir.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Araştırmanın amacı fen liseleri ile ilgili öğretmen ve yönetici görüşlerinin belirlenmesidir. Bu amaç doğrultusunda araştırma bulguları fen liseleri ile ilgili sorun alanları ve çözüm önerileri olmak üzere iki tema belirlenmiştir. Araştırma sonucu müfredatla ilgili sorunların olduğunu, ders saatlerine yönelik bazı düzenlemelerin yapılması gerektiğini, sınav sistemi ile ilgili sorunları, öğrencilerin üniversiteye yönlendirilmesi ile ilgili sorunları, fen liselerinin sayısını, yapılan projelerin niteliği, fen liselerine öğretmen atama sisteminin sorunları ve fen liselerinin kuruluş amaçlarından uzaklaştığı şeklinde özetlenebilir. Bu sonuçlar çerçevesinde alan yazında yapılan araştırmalar incelenmiştir. Aksoy (2016) araştırmasında fen liseleri ile ilgili karşılaşılan sorun alanlarını belirlemiştir. Bu kapsamda yöneticiden kaynaklı, öğretmenlerden kaynaklı, çalışma ortamından kaynaklı sorunlar olmak üzere üç başlıkta ifade etmiştir.

Araştırma bulgusu olarak özellikle sınav sistemi ve yöneltme işlemlerinde karşılaşılan sorunlar ön plana çıkmaktadır. Ayrıca öğretmen ve yöneticilerin müfredat ile ilgili bazı düzenleme talepleri olduğu da ifade edilebilir. Aslan (2015) yaptığı çalışmada fen liselerinde sayısal derslerin sözel derslerden daha çok önemsendiği bulgusuna ulaşmıştır. Öğrencilerin üniversite sınavına girişte tercih etmek istedikleri yerler sayısal ağırlıklı puanlarla öğrenci aldıkları için söz konusu fen lisesi öğrencileri sayısal derslere daha fazla önem verdiklerini vurgulamıştır. Gençlerin temel yaşam becerilerini kazanmasına, potansiyellerini gerçekleştirmelerine olanak sağlayan nitelikli bir eğitimin nasıl sağlanacağı ve yaygınlaştırılacağı soruları tartışmaların ve eğitim politikalarının merkezine

alınmalıdır. Bu sorulara cevap ararken eğitimde başarılı ülkelerin ortaöğretim kurumlarını nasıl yenilediğine ve daha nitelikli bir eğitimi öğrencilerine sağladığının araştırılması önemli görülmektedir (Aksoy ve Arık, 2017).

Fen liselerinin, üniversitelerle işbirliği yapmaları, protokoller imzalayarak çalışmalar yürütmeleri esastır. Bu bağlamda öğrenciler akademi ile tanışmalı, üniversitelerin birikiminden yararlanmalıdır. Araştırma ve inceleme yöntemleri hakkında bilgi edinmelidirler. Belirli başarıları olan öğrenciler tematik yaz etkinlikleri bağlamında bilim ve teknoloji etkinliklerine katılmalıdırlar. Bu okulların üniversitelerle protokollerinin olması ve ortak çalışmalar yapması, seminer ve konferanslar ile öğrencilerin akademisyenlerle birlikte eğitim faaliyetlerinde bulunması, öğrencileri üniversite ortamına güçlü bir şekilde motive edecektir. Öte yandan öğrenciler, okudukları kitaplar, aldıkları seminerler ve katıldıkları konferanslar ile yükseköğretimde eğitim görecekları fen bilimler alanı ile ilgili kültür ve medeniyetimizin birikimlerinden yararlanacaklardır. Atabey (2017) araştırmasında öğrencileri araştırmaya, keşfetmeye, deney yapmaya, tartışmaya, hayal güçlerini ve düşünme becerilerini geliştirmeye yönelten ve yeniliklere teşvik eden eğitim ortamlarının öğrencilerin potansiyellerini ortaya çıkarma ve öğrenmelerinde en önemli etkenlerden olduğunu belirtmiştir (Atabey, 2017). Yapılan araştırmalar, öğrencilerin farklı becerilere sahip akranlarıyla birlikte öğrenim görmesinin hem sosyal hem de akademik gelişimine katkı sağladığını göstermektedir (Palardy, 2013).

Fen liseleri, özellikle okullar olarak değerlendirilmektedir. Ancak bu okullar zamanla kuruluş amaçlarından uzaklaştığı ifade edilebilir. Fen liselerinin kuruluş amaçlarına uygun faaliyet gösterebilmeleri için bu okulların sayıları azaltılıp niteliklerinin artırılması noktasında çalışmalar yapılabilir. Yüksek Öğrenime geçişte bu okullar özelinde performans dayalı sınavsız geçiş imkanı sağlanarak süreç temelli bir değerlendirmenin yapılması ülkeye katma değer katan proje, buluş ve faydalı modellerin üretilmesi noktasında katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Araştırmacılara örnekleminde fen liseleri ile birlikte sınavla öğrenci alan diğer bazı okulların birlikte ele alındığı çalışmalar yapılması ve sonuçların karşılaştırılması önerilmektedir.

Kaynakça

- Aksoy, V. (2016). *Öğretmen görüşlerine göre fen liselerinde yönetici-öğretmen ilişkilerinde karşılaşılan sorunlar*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın.
- Aksoy, D. ve Arık, B. M. (2017). *Liselere geçişte yeni sistem ve nitelikli ortaöğretim için yol haritası. Eğitim Reformu Girişimi (ERG)*. https://www.egitimreformugirisimi.org/raporlar/TEOG_BilgiNotu.13.11.17.rev1.pdf adresinden erişilmiştir.
- Aslan, D. (2015). *Fen liselerindeki öğretim sürecinin yapılandırmacı yaklaşım açısından değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Atabey, S. (2017). *Mekan ve mimarinin eğitimde başarıya etkisi*. <http://www.ted.org.tr/TR/Genel/> adresinden erişilmiştir.
- Aydoğdu, C. (2003). Kimya eğitiminde yapılandırmacı metoda dayalı laboratuvar ile doğrulama metoduna dayalı laboratuvar eğitiminin öğrenci başarısı bakımından karşılaştırılması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25, 14-18.
- Bal, R. (2020). Türkiye’de ilk fen lisesinin açılış süreci, bilimsel gelişmeler ve değerlendirmeler. *Kesit Akademi Dergisi*, 6 (25), 481-496. <http://dx.doi.org/10.29228/kesit.47335>
- Batı, K. (2018). Türkiye’de fen eğitimi ve kimya eğitimi laboratuvar uygulamalarına genel bir bakış. *Doğu Anadolu Sosyal Bilimlerde Eğilimler Dergisi*, 2(1), 45-55.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel F. (2016). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (20. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Demir, G. (2020). *Çok kriterli karar verme teknikleri ile aynı dilimdeki fen liselerinin değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Ana Bilim Dalı, Sivas.
- Koçiyit, S. (2014). *Koçluk ve nitelikleri*. file:///C:/Users/Administrator.EXPER.000/Downloads/Koçluk_Nitelikleri.pdf adresinden erişilmiştir.
- Palardy, G. J. (2013). High school socioeconomic segregation and student attainment. *American Educational Research Journal*, 50(4), 714-754.
- Resmi Gazete (1993). *Fen liseleri yönetmeliği*. Yayın tarihi: 29.05.1993 Sayı: 21595

- Resmi Gazete (2006). *Millî Eğitim Bakanlığı fen liseleri yönetmeliğinde değişiklik yapılmasına dair yönetmelik*.
Yayın tarihi: 23/12/2006 Sayı: 26385
- Resmi Gazete (2016). <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2016/09/20160901.pdf> adresinden erişilmiştir.
[Sayı:29818](#)
- Şad, S. N. ve Şahiner, Y. K. (2016). Temel eğitimden ortaöğretime geçiş (teog) sistemine ilişkin öğrenci, öğretmen ve veli görüşleri. *İlköğretim Online*, 15(1), 53-76.